

ZICHTBAAR NEDERLANDS

Grammatica NT2

BAS VAN DER HAM

NU ZIE
IK HET!

www.coutinho.nl/zichtbaarnederlands

Met de code in dit boek heb je toegang tot je online studiemateriaal. Dit materiaal bestaat uit interactieve oefeningen, korte animaties en materiaal voor de spreekoefeningen.

Om je studiemateriaal te activeren heb je de onderstaande code nodig. Ga naar **www.coutinho.nl/zichtbaarnederlands** en volg de instructies.

Inhoud

	Inleiding	9
	Zo werkt <i>Zichtbaar Nederlands</i>	10
1	Het substantief	13
1.1	De, het, een of niets? A1	14
1.2	De pluralis A1	20
1.3	Spelling: korte en lange klanken A1	28
1.4	Het diminutief A2	32
1.5	Combinaties van substantieven A2	37
2	Het adjectief	41
2.1	Adjectieven: met of zonder 'e'? A1	42
2.2	Comparatief en superlatief A1	46
3	Het pronomen	51
3.1	Het pronomen personale en het possessief pronomen A1	52
3.2	Die, dat, deze of dit A1	60
3.3	Zo'n, zulk(e), zo of dezelfde? A2	62
3.4	Het uitroepend pronomen: wat (een) A2	66
3.5	Alles, iedereen, alle, ieder, al de, elk en allemaal A2	69
3.6	Enkele, een paar, een beetje, wat of sommige A2	73
3.7	Het relatief pronomen A2	78

4	Het adverbium	85
4.1	Niet of geen? A1+A2	86
4.2	Iets, niets, iemand, niemand, ... A1	92
4.3	Er A2	96
4.4	Wel A2	105
4.5	Vandaan, naartoe of heen? A2	109
4.6	Modale partikels: even, eens, maar, gewoon, misschien, nou en toch B1	113
4.7	De positie van het adverbium in de zin A2	120
5	De prepositie	127
5.1	Preposities: een overzicht A1	128
5.2	Vaste preposities alle niveaus	136
5.3	Sinds, vanaf of van? B1	140
6	Het verbum	145
6.1	Het presens A1	146
6.2	Het imperfectum en perfectum: de vorm A1	151
6.3	Het imperfectum of het perfectum? A2	155
6.4	Het perfectum: hebben of zijn? A2	158
6.5	Het plusquamperfectum B1	162
6.6	Modaal verbum: kunnen, mogen, moeten, willen, hoeven en zullen A1	167
6.7	Het onregelmatige verbum A2	173
6.8	De infinitief A1	181
6.9	De toekomst A2	186
6.10	De conditionalis en zouden A2	190
6.11	De imperatief A1	197
6.12	Het reflexieve verbum A2	201
6.13	Het separabel verbum A2	206
6.14	Doen of maken? A1	211
6.15	Denken of vinden? A2	214
6.16	Het verbum van positie A2	218
6.17	Aan het, staan te, zitten te, ... A2	222
6.18	Laten B1	227

7	De zinsbouw	233
7.1	Algemeen A2	234
7.2	Conjuncties en signaalwoorden B1	241
7.3	Tijd, manier en plaats A2	254
7.4	Om ... te A2	257
7.5	Het passief A2	261
7.6	Tangconstructies B2	265
	 Literatuur	 269
	 Grammaticale woorden	 271
	 Over de auteur	 279

Inleiding

Dit is een ander grammaticaboek dan je misschien gewend bent. Dit boek legt de grammatica uit met cartoons, schema's en voorbeelden. Op die manier begrijp je de grammatica sneller en onthoud je alles beter. Bovendien is het een leuke manier om grammatica te leren.

In dit boek staat alle grammatica die je nodig hebt van het begin (A0) tot niveau B2.

Oefeningen op internet

Op de website bij dit boek staan bij elk thema oefeningen. Daarmee kun je zelf controleren of je de regel goed begrijpt. Er zijn oefeningen op verschillende niveaus, dus je kiest de oefeningen die passen bij jouw taalniveau.

Spreekoefeningen

Waarschijnlijk herken je deze situatie: je kent de grammaticaregel en je kunt de oefeningen op papier of op internet goed maken. Maar als je Nederlands spreekt, vergeet je de grammatica en maak je veel fouten. Spreken gaat te snel: je hebt geen tijd om na te denken over de regels.

Spreken in een andere taal lijkt misschien een beetje op een sport: als je de regels van volleybal of karate kent, ben je nog geen goede sporter. Je moet vooral veel oefenen. Daarom staan er bij elk grammaticathema spreekoefeningen om de regel te oefenen in een realistische situatie. Op die manier wordt de grammatica steeds meer een automatisme en kun je na een tijdje zelfs complexe grammatica gebruiken in je dagelijkse gesprekken.

Een ander voordeel van spreekoefeningen is dat je meer vrijheid hebt. Je kunt spreken over de dingen die jou interesseren en je kunt zelf creatieve zinnen maken. Als je even geen inspiratie of creativiteit hebt, dan vind je veel suggesties in het oefenmateriaal op de website.

Zo werkt Zichtbaar Nederlands

Dit boek legt de grammatica uit met weinig

woorden **woorden** woorden woorden
woorden **woorden** woorden
woorden woorden woorden woorden
den **woorden** woorden woorden

Het boek heeft 7 hoofdstukken. Elk hoofdstuk bestaat uit delen. Dit is **hoofdstuk 2, deel 2**.

Dit is de **introdactie**. Hier kun je lezen en zien waar dit deel over gaat.

In de introductie (en in de rest van het boek) staan **voorbeelden**.

Aan het eind staat een belangrijke vraag.

In **de regel** staat de grammaticale basisregel. Het is het antwoord op de belangrijke vraag van de introductie.

Belangrijke woorden en letters hebben **deze kleur**. Als het gaat om het verschil tussen twee dingen, is het ene ding **groen** en het andere **blauw**.

soms staat er nog wat uitleg bij een voorbeeld in grijze letters

A1 Deze blokjes geven het taalniveau aan.

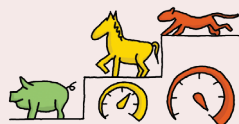
A2

B1

2 Het adjectief

2.2 Comparatief en superlatief

De comparatief of *vergelijkende trap* gebruiken we als we dingen of mensen vergelijken: groter, kleiner, sneller, etc.
De superlatief of *overtreffende trap* is de grootste, kleinste, snelste, etc.

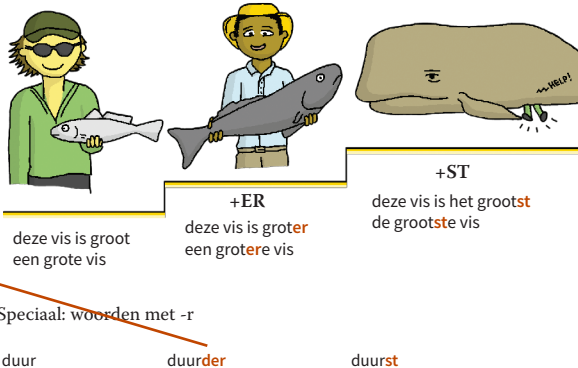

Londen is een **grotere** stad dan Amsterdam.
De cheeta loopt het **snelst** van alle dieren.
Ik ga **liever** op de fiets dan met de tram.

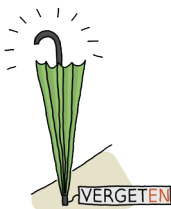
Hoe maken we comparatieven en superlatieven, en hoe gebruiken we ze?

A1

DE REGEL

maar met veel

en

	de-woord	het-woord
Specifiek • de, het • mijn, jouw, zijn, haar, onze, ... • deze, die, dit, dat	de oude bus mijn kapotte printer	het kleine kind dit grote huis
Niet-specifiek • een, geen • zonder artikel	een oude bus actieve kinderen want de kinderen	een oud huis een actief kind want het kind

2.2 Comparatief en superlatief

A2 ↓

SPECIALE VORMEN

goed – beter – best
graag – liever – liefst
veel – meer – meest
weinig – minder – minst
chic – chiquer – chicst

NET OP HET BELANGRIJKSTE MOMENT,
ALS JE JE PRINTER HET HARDST NODIG HEBT....

B1 ↓

MOEILIK OM UIT TE SPREKEN?

'fantastischst' en 'enthousiastst' zijn moeilijk uit te spreken. Daarom:

fantastisch – fantastischer – het **meest** fantastisch
enthousiast – enthousiaster – het **meest** enthousiast

A2

1 Veel beter, mooier en slimmer

Werk per twee of in een groep. Iedereen krijgt een paar kaartjes.
Vertel waarom de dingen op jouw kaartjes beter zijn.

A	het horloge	
B	de ring	B: Mijn ring is veel duurder dan jouw horloge.
A	het paard	A: Mijn paard is veel praktischer dan jouw ring.
B	het vliegtuig	B: Mijn vliegtuig is veel sneller dan jouw paard.

A2

2 Vergelijk steden

Vergelijk de stad waar je nu woont met een andere stad die je goed kent.

Moskou heeft drukker wegen dan deze stad.
Huizen zijn in Moskou duurder dan hier.

Na de regel volgt:

Verdieping: meer informatie over het onderwerp.

en/of

Uit het hoofd: rijtjes of regels om uit je hoofd te leren.

en/of

Herhaling: informatie die eerder is uitgelegd en die hier ook belangrijk is.

Aan het eind van het deel staan **spreek-oefeningen** voor in de les.

Achter in het boek staat een lijst van **grammaticale woorden** met voorbeelden en vertalingen. Ook het symbool staat erbij.

het woord	voorbeelden	de vertaling
het verbum	ik denk, wij fluiten	NL: het werkwoord
		EN: the verb
		FR: le verbe
		AR: فعل
		TR: fiil
		DE: das Verb
		PL: czasownik
		RU: глагол
		SP: el verbo

Online studiemateriaal

Op www.coutinho.nl/zichtbaarnederlands vind je het online studiemateriaal bij dit boek. Dit materiaal bestaat uit:

- interactieve oefeningen
- korte animaties
- materiaal voor de spreekoefeningen

Docenten kunnen via de website een docentenhandleiding aanvragen.

Zichtbaar Nederlands

- > Studiemateriaal
- > Docenten

Welkom!

Kies een hoofdstuk om verder te gaan.

1 Het substantief

2 Het adjectief

3 Het pronomen

4 Het adverbium

5 De prepositie

6 Het verbum

7 De zinsbouw

Deze pictogrammen verwijzen naar de website:

 Oefeningen: maak de interactieve oefeningen op de website

 Animaties: bekijk de animaties op de website

 Kaartjes: gebruik kaartjes of ander materiaal van de website

1.2 De pluralis

‘Schoenen,’ ‘vrienden’ en ‘telefoons’ zijn voorbeelden van de pluralis of *het meervoud*. De pluralis eindigt op **-en** of **-s**.

Waarom staan de **ramen** open?
Morgen zijn veel **winkels** gesloten.
Er staan vier **auto's** voor het stoplicht.

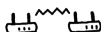
Hoe vormen we de pluralis en wanneer gebruiken we **-en** en **-s**?

A1

DE REGEL

Er is geen regel die altijd werkt ...
... maar 90% van de pluralissen kun je met deze drie regels vinden.

1 Waar ligt het accent (de klemtoon)?

Aan het einde: -en			Niet aan het einde: -s		
	het probleem	de problemen		de tafel	de tafels
	de minuut	de minuten		het meisje	de meisjes
	de fout	de fouten		de auto	de auto's
	het bed	de bedden		de vader	de vaders
	het contact	de contacten		de discussie	de discussies
Dus ook woorden met één syllabe: -en					
	de hand	de handen			

Het accent ligt altijd op:

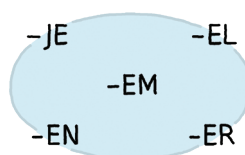

de apotheek de apotheken

de drogist de drogisten

de lerares de leraressen

Het accent ligt (bijna) nooit op:

het meisje de meisjes

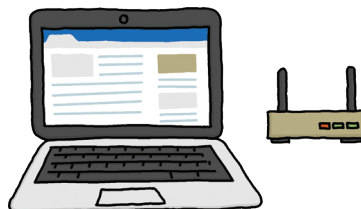
de lepel de lepels

de medewerker de medewerkers

2 Engelse en Franse woorden

Engelse en Franse woorden: meestal een -s:

de laptop	de laptops
de deadline	de deadlines
de manager	de managers
het restaurant	de restaurants
het menu	de menu's

de band	de banden
---------	-----------

de band	de bands
---------	----------

het tablet	de tabletten
------------	--------------

de tablet	de tablets
-----------	------------

Maar:

▶ het weekend	de weekenden
---------------	--------------

3 Het einde van het woord

-ing en -nis krijgen **-en**

de leerling de leerling**en**
de gevangenis de gevangenis**en**

-e en -trice krijgen **-s**

de tante de tantes
de actrice de actrices

A1

COMBINATIES VAN WOORDEN

de zak de zak**ken**
de rugzak de rugzak**ken**
de broekzak de broekzak**ken**

de sleutel de sleutel**s**
de fietssleutel de fietssleutel**s**
de garagesleutel de garagesleutel**s**

Kijk ook in deel 1.5.

A2

A, I, O, U, Y, EE en IE

-ee + en = -ee**ën**

-ie + en = -ie**ën**

de zee de zee**ën**
de knie de knie**ën**

Je zegt: *zee-en* en *knie-en*.

-a, -i, -o, -u, -y + s = '**s**

de auto de auto'**s**
de hobby de hobby'**s**

Maar niet bij de -e:

de keuze de keuzes

A2

SPECIALE VORMEN

-um → -a

-us → -i

-heid → -heden

het muse**um** de muse**a**
de politic**us** de politic**i**
de mogelijk**heid** de mogelijk**heden**

A2

KORTE EN LANGE KLANKEN

Korte vocalen blijven kort, lange vocalen blijven lang:

de **man**de **mannen**de **week**de **weken**

Kijk ook in deel 1.3.

A1

WOORDEN MET -S EN -F

aa, ee, oo, uu, ie,

oe, ou, ij, ...

l, r, n

+ **s** → **-zen**+ **f** → **-ven**de **brief**het **bedrijf**de **baas**de **lens**

de brieven

de bedrijven

de bazen

de lenzen

het mes

de plaats

de juf

de messen

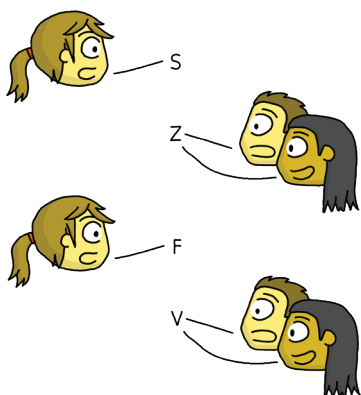
de plaatsen

de juffen

Maar:

▶ de **mens**

de mensen

A2

ONREGELMATIGE WOORDEN

kort

de dag

het bad

het bedrag

het dak

het gat

het glas

de weg

de god

de oorlog

het slot

het pad

-eren

het blad

het ei

het kind

het lied

het volk

lang

de dagen

de baden

de bedragen

de daken

de gaten

de glazen

de wegen

de goden

de oorlogen

de sloten

de paden

de bladeren / de bladen

de eieren

de kinderen

de liederen

de volkeren

andere vormen

de stad

de steden

het schip

de schepen

de koe

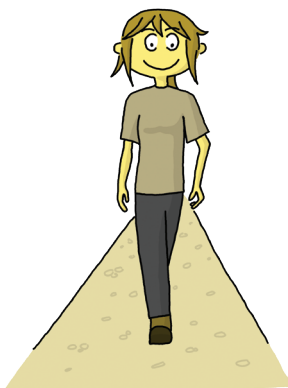
de koeien

een ander accent

de motor

de motoren

Ze loopt over de paden

het pad – de paden

Ze loopt over de padden

de pad – de padden

A1

DEZE WOORDEN GAAN VAAK FOUT

de bril

de brillen

de broek

de broeken

het huiswerk

–

de deur

de deuren

de studie

de studies

≠

–

de kleren

–

de kleding

het kledingstuk

de kledingstukken

het kleed – de kleden

A2

WOORDEN ZONDER PLURALIS

Dit zijn woorden die we niet kunnen tellen:

abstracte woorden

het geluk
de honger
de hulp
de muziek
het nieuws
de informatie

materialen

het water
het goud
de melk
de kip (eten)
de vis (eten)
de lucht

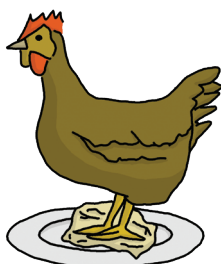
een categorie

de kleding
het werk
het personeel
het onderwijs
het buitenland
het fruit

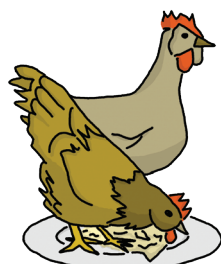

pasta met kip

als kip eten is, kunnen
we het niet tellen

pasta met een kip

pasta met kippen

levende kippen kunnen we wel tellen

Tijd en maten: aantal + _____r

1 uur	2 uur
1 jaar	2 jaar
1 keer	2 keer
1 meter	2 meter
1 liter	2 liter

Wel pluralis bij:

1 minuut	2 minuten
1 dag	2 dagen
1 maand	2 maanden

Maar:

▶ 1 (kilo)gram	2 (kilo)gram
----------------	--------------

Aantal + €

1 euro	2 euro
1 dollar	2 dollar
1 roebel	2 roebel

B1

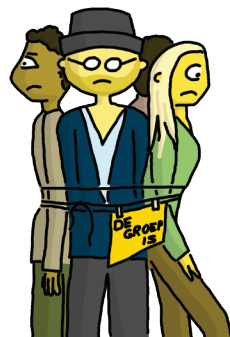
SINGULARIS OF PLURALIS?

is

een groep mensen is
een half brood is
50% van de mensen is
geen mens is

zijn

veel mensen zijn
weinig broden zijn
een paar mensen zijn
sommige mensen zijn

1 Ik heb altijd meer dan jij

Noem dingen die je ziet of hebt. De ander geeft de pluralis.
Op de website vind je kaartjes met woorden die je kunt gebruiken.

- A: Ik heb een stoel.
B: Ik heb vier stoelen.
B: Ik heb een laptop.
A: Ik heb zes laptops.

Ben je een goede acteur? Dan kun je een mooie scène maken:

- A: Ik heb een stoel.
B: Eén stoel? Dat is niks! Ik heb vier stoelen.
B: Ik heb een laptop.
A: Zo weinig? Ik heb zes laptops.

- Variatie: Vertel elkaar wat je thuis hebt.

‘Ik heb drie kamers, ik heb zes stoelen, ik heb vijf ramen, ik heb vier bananen, ...’

2 Kunnen we dit woord tellen?

Stel je voor: jullie moeten boodschappen doen voor een groot restaurant. Je maakt een lijst met dingen die je wilt kopen. Van alles moet je veel kopen.

Let goed op welke woorden je kunt tellen. In het voorbeeld krijgen ‘kaas’ en ‘olijfolie’ geen pluralis.

Suggesties voor producten die je kunt kopen vind je op de website.

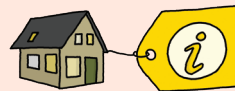
- A: Ik koop veel aardappelen.
B: Ik koop veel tomaten.
A: Ik koop veel kaas.
B: Ik koop veel olijfolie.
A: Ik koop veel komkommers.

Ga naar de website voor de interactieve oefeningen bij deel 1.2.

3.7 Het relatief pronomen

Met een relatief pronomen of *betrekkelijk voor-naamwoord* kunnen we meer zeggen over een woord.

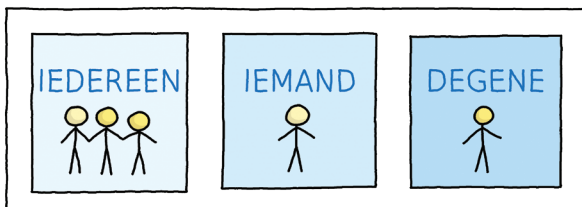
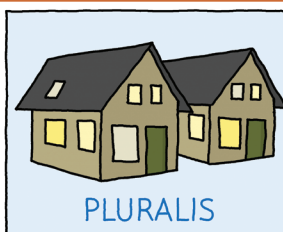
Het boek **dat** ik vorige week heb gelezen is erg goed.
Dit is het huis **waarin** al jaren niemand woont.
Is er nog iets **wat** je graag wilt weten?

Welk relatief pronomen moeten we gebruiken?

A2

DE REGEL

de-woord – **die** – bijzin

Fred is **de collega die** in Groningen woont.
De bananen die ik wil eten zijn helemaal bruin.
Ik ken **iemand die** in het circus werkt.

- ✗ Fred is ~~de collega wie~~ in Groningen woont.
- ✗ Fred is ~~de collega deze~~ in Groningen woont.

het-woord – **dat** – bijzin

Diane is **het meisje dat** in het vegetarische restaurant werkt.
Lowlands is **een festival dat** elk jaar plaatsvindt.

Kijk in deel 7.1 voor meer informatie over de bijzin.

B1

MET EEN PREPOSITIE

Personen

prepositie + die/dat → **prepositie** + **wie**

Nesrine is de collega **met die wie** ik altijd ga lunchen.

Diane is de vriendin **voor die wie** ik vandaag kook.

De buurman **van die wie** de auto gestolen is, heeft een nieuwe auto gekocht.

Niet personen

prepositie + die/dat → **waar** + **prepositie**

Het huis ~~in-dat~~ **waarin** ik woon is erg oud.

Het huis ~~in-dat~~ **waar** ik **in** woon is erg oud.

De positie van de prepositie mag je kiezen:

- of direct na 'waar' (als één woord)
- of direct voor het verbum

Dit café draait altijd de muziek **waarvan** ik hou.

Daar loopt de hond **waardoor** ik ben gebeten.

De film **waar** wij samen **naar** kijken, is minder leuk dan we dachten.

Kijk voor meer informatie over preposities in hoofdstuk 5.

Kijk op de website voor een animatie bij het relatief pronomen.

SPECIALE COMBINATIES

waar + met = waarmee / waar ... mee

waar + tot = waartoe / waar ... toe

Alleen bij beweging (kijk in deel 4.5):

waar + van = waar ... vandaan

waar + naar = waar ... heen / waar ... naartoe

Bij afkomst ('Zij komt uit Turkije'):

waar + uit = waar ... vandaan

Dit zijn de schoenen **waarmee** ik de marathon heb gelopen.

In het land **waar** ik **vandaan** kom regent het bijna nooit.

Maar:

het land **waar** ik **van** hou

het land **dat** ik goed ken

want 'houden van' is geen beweging

er is geen prepositie

DEGENE DIE

degene die = de persoon die

degenen die = de personen die

diegene die = met extra nadruk

Jij bent niet **degene die** het best kan zingen.

Degenen die van Italiaans eten houden, moeten echt een keer naar dit restaurant gaan.

Ik vraag het alleen aan **diegene die** ik kan vertrouwen.

B2

IETS WAT

iets
niets
alles

wat
dat

bijzin

Dit is **iets wat/dat** niemand leuk vindt.
Ze houdt van **alles wat/dat** met biologie
te maken heeft.

**IETS WAT NIEMAND
LEUK VINDT**

Maar als het concreet is:

Een elektrische fiets is **iets dat** ik ook graag wil.

A2

1 Maak de zinnen af: die/dat

Maak deze zinnen compleet.

Dit is een auto ... (de auto)

Dit is een auto die heel snel kan rijden.

- 1 Hannah is een meisje ... (het meisje)
 - 2 Rusland is een land ... (het land)
 - 3 Ik ken iemand ...
 - 4 Ik hou van koffie ... (de koffie)
 - 5 Ik wil een huis ... (het huis)
 - 6 Katten zijn dieren ...
 - 7 Ik ken niemand ...
 - 8 Dit is een restaurant ... (het restaurant)
 - 9 Sanne eet een pizza ... (de pizza)
 - 10 Mijn burens zijn mensen ...
- Variatie: Je kunt dit ook met de kaartjes doen van de website. Ga naar iemand toe. Die persoon leest jouw kaartje en maakt de zin af. Jij maakt de zin van het kaartje van de ander af. Daarna wissel jullie van kaartje en gaan naar iemand anders.

B1

2 Maak de zinnen af: alle vormen

Dezelfde oefening als oefening 1, maar nu met alle vormen.

... is het fruit ...

De banaan is het fruit dat ik het meest eet.

of: De mango is het fruit waarvan ik het meest hou.

... op wie ik veel lijk.

Bonnie is degene op wie ik veel lijk.

- 1 ... is de stad ...
- 2 ... is het boek ...
- 3 ... is degene ...
- 4 ... is de sport ...
- 5 ... is de dag ... (op)
- 6 ... is de taal ...
- 7 ... is de kleding ...
- 8 ... is de website ...
- 9 ... is het motto ...
- 10 ... is de baan ...
- 11 ... waar ik erg om kan lachen.
- 12 ... waar ik echt niet van hou.
- 13 ... die/dat veel te duur is.
- 14 ... waarvoor je mij wakker mag maken.
- 15 ... waarmee ik elke dag naar mijn werk/school/universiteit ga.
- 16 ... die/dat iedereen zou moeten zien.
- 17 ... waar ik vaak aan denk.
- 18 ... met wie ik goed kan praten.
- 19 ... die ik al heel lang ken.
- 20 ... waar ik nu echt geen zin in heb.

3 Wat is het?

Denk aan een voorwerp dat iedereen goed kent. Je vertelt wat het is, wat je ermee kunt doen en wat de functie is.

Het is een ding dat meestal in de keuken ligt.

Het is een ding waarmee je blikken kunt openen.

Je kunt voor deze oefening het materiaal van de website gebruiken. Je werkt per twee en pakt elk één puzzel. De één heeft de horizontale (→) woorden en de ander de verticale woorden (↓). Vertel aan elkaar wat de voorwerpen doen en de ander raadt het ding.

A: Wat is 3 horizontaal?

B: Het is een ding waar je dingen in zet zoals limonade, kaas en groente.

A: Koelkast?

B: Ja.

4 Een paar vragen

Stel om beurten een vraag. De ander antwoordt met een relatief pronomen:

A: Naar welke muziek luister je?

B: De muziek **waarnaar** ik luister is rockmuziek.

- 1 Van welk eten hou je?
- 2 Naar welke series of films kijk je?
- 3 Uit welk land / welke stad kom je?
- 4 Voor welke dier ben je bang?
- 5 Met welk werk ben jij veel bezig?
- 6 Van welk ding geniet jij?
- 7 In welk werk ben jij goed?
- 8 Aan welk ding heb jij een hekel?
- 9 Van welk thema heb jij verstand?
- 10 Aan welke situatie erger jij je?

Ga naar de website voor de interactieve oefeningen bij deel 3.7.

6.3 Het imperfectum of het perfectum?

Als we over vroeger, dus over het verleden praten, gebruiken we meestal twee vormen: het imperfectum en het perfectum.

het imperfectum: Om vijf uur **stopte** Eefje met werken.

het perfectum: Carla **is gestopt** met roken.

Wanneer gebruiken we welke vorm?

A2

DE REGEL

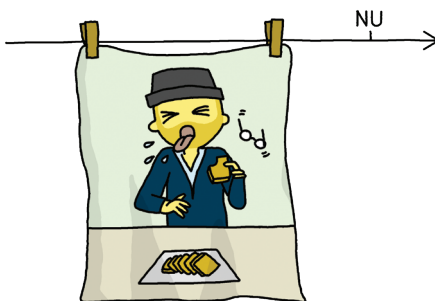
Imperfectum

Dingen op hetzelfde moment

Toen ik naar huis **fietste**, **regende** het.

Beschrijving (hoe was het?)

De cake **was** niet lekker.

Perfectum

Feit (wat is er gebeurd?)

Ik **heb** een cake **gebakken**.

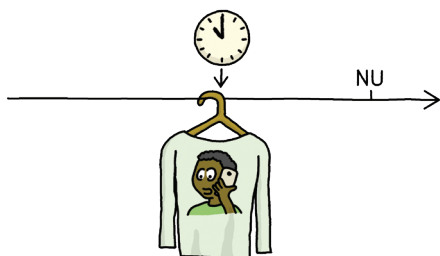
Imperfectum

Regelmatig

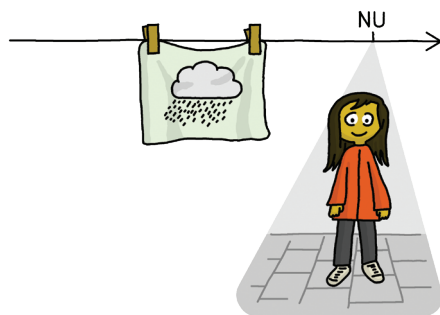
Vorig jaar **fietste** opa nog.

Op een specifiek moment

Harry **beldde** om 11 uur.

Er zijn geen resultaten meer

Het **regende** vannacht.

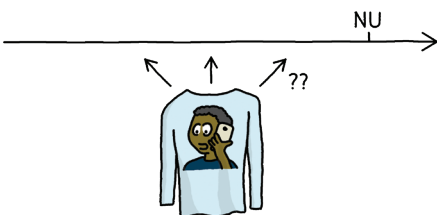
Perfectum

Eén keer

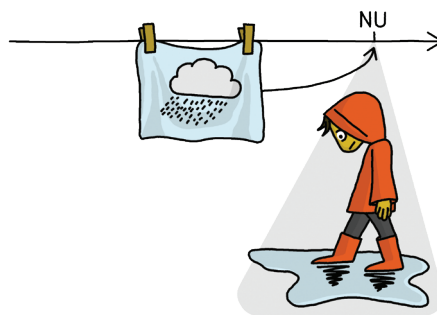
Vorig jaar **heeft** opa nog **gefietst**.

Het moment is niet belangrijk

Harry **heeft gebeld**.

Er zijn resultaten / het is tot nu

Het **heeft** vannacht **geregend**.

A2

1 Zoek iemand in de klas die ...

Zoek mensen in de klas die één of meerdere van deze dingen hebben gedaan:

- zelf brood maken
- een hoger salaris vragen
- in de buitenlucht werken
- gitaar spelen
- buiten de stad wonen
- Spaans leren
- een vrachtwagen besturen
- een vliegtuig missen
- een portret tekenen
- een eigen bedrijf starten
- tango dansen
- een huisdier wassen
- een fiets huren
- zelf jouw haar knippen
- kamperen
- een film maken

A: Heb je ooit in een restaurant gewerkt?

B: Ja, ik heb in een Chinees restaurant gewerkt.

of

B: Nee, ik heb nooit in een restaurant gewerkt.

het is een feit en de tijd is niet belangrijk: het perfectum

Als het antwoord 'ja' is, vraag dan ook wanneer en hoe het was:

A: Wanneer werkte je in een restaurant?

B: Ik werkte daar twee jaar geleden.

A: Hoe was het?

B: Het was zwaar, maar leuk werk.

het imperfectum: de tijd is nu belangrijk en het was regelmatig.

het imperfectum: een beschrijving

2 Multitasking

Vertel welke dingen je op hetzelfde moment hebt gedaan. Onregelmatige vormen staan in deel 6.7.

Ik fietste, luisterde naar muziek en ik las het laatste nieuws op mijn telefoon.

- Variatie: Werk in groepjes van twee of drie. Vul elkaar aan.

A: Stefan wachtte op de bus ...

B: ... hij repareerde zijn telefoon ...

C: ... en zong een paar bekende hits van U2.

Ga naar de website voor de interactieve oefeningen bij deel 6.3.

6.4 Het perfectum: hebben of zijn?

Het perfectum maak je met 'hebben' of met 'zijn'.

Ik **heb** gekookt.

Jij **hebt** gekookt.

Hij **heeft** gekookt.

Wij **hebben** gekookt.

Ik **ben** naar huis **gefiets**t.

Jij **bent** naar huis **gefiets**t.

Zij **is** naar huis **gefiets**t.

Jullie **zijn** naar huis **gefiets**t.

Wanneer gebruiken we 'hebben' en wanneer 'zijn'?

schoonmaken ■ boodschappen doen ■ op reis gaan ■ autorijden ■
 een diner voor twintig mensen ■ een film maken ■ een succesvol
 bedrijf beginnen ■ beroemd worden ■ naar buiten gaan op een koude
 januaridag

B1

4 Een zeer lange zin

Werk in tweetallen of in een groep. Maak samen een lange zin in het imperfectum. Om de beurt voeg je een stuk toe met een conjunctie: en, maar, dus, want, ...

A: Ik maakte spaghetti.

B: Ik maakte spaghetti, want ik had honger.

A: Ik maakte spaghetti, want ik had honger, maar ik had geen saus.

B: Ik maakte spaghetti, want ik had honger, maar ik had geen saus, dus ...

Kijk ook naar de conjuncties in deel 7.2.

Ga naar de website voor de interactieve oefeningen bij deel 6.7.

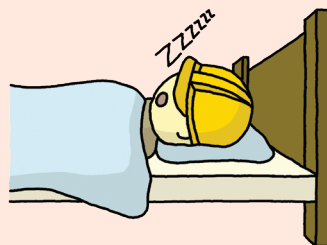
6.8 De infinitief

Elke zin heeft één verbum met een vorm die kan veranderen (maak – maakt – maken – maakte – maakten). De andere verba in de zin zijn **infinitieven**. De vorm van infinitieven verandert niet. De infinitief is de vorm van het verbum die je in het woordenboek vindt.

Sarah **kan** niet goed **zwemmen**.

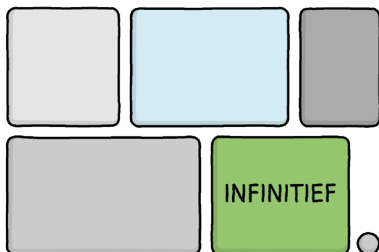
Je **kunt** jouw fiets hier **laten staan**.

Wanneer en hoe gebruiken we de infinitief?

A1

DE REGEL

De infinitief staat aan het einde van de zin.

De vorm verandert nooit. De vorm is hetzelfde als de wij-vorm van het presens.

het verbum verandert

Ik **wil** vandaag een nieuwe fiets

Wij **willen** vandaag een nieuwe fiets

Wilt u vandaag een nieuwe fiets

... omdat hij vandaag een nieuwe fiets **wil**

Dinsdag **wilde** Lucas een nieuwe fiets

de infinitief blijft hetzelfde

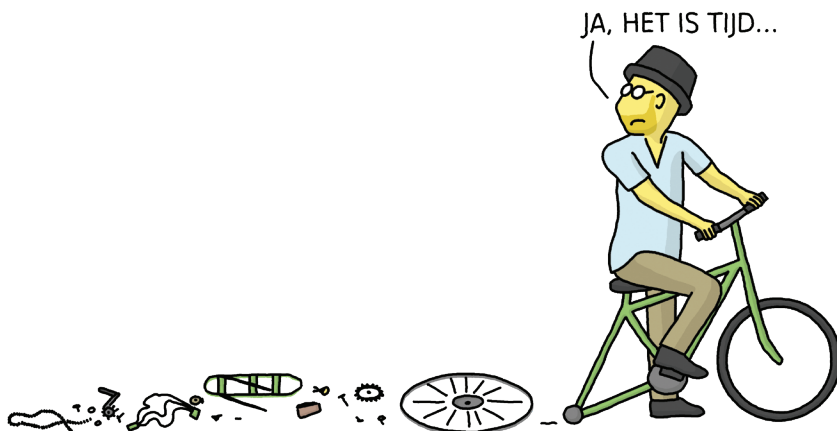
kopen.

kopen.

kopen?

kopen.

kopen.

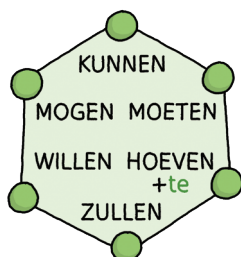

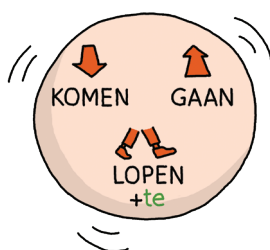
WELK VERBUM KAN EEN INFINITIEF KRIJGEN?

Deze verba kunnen samengaan met een infinitief. Dit is identiek in heel veel talen.

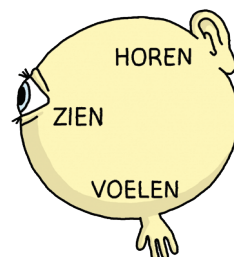
modale verba

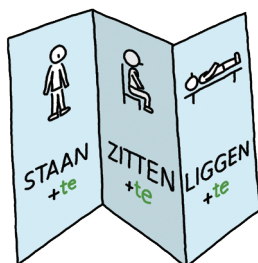
beweging

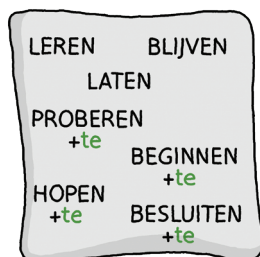
sensorisch

positie

andere

Sommige verba krijgen **te** direct voor de **infinitief**:

We **hoeven** vandaag niet **te werken**.

Hij **ligt** op z'n bed een boek **te lezen**.

Gisteren **probeerde** Sanne een lamp **te repareren**.

Ik zie dat Lisa een parkeerplaats **hoopt te vinden**.

Nog meer verba met **te** + **infinitief**:

beloven	verbieden
blijken	vergeten
durven	verplichten
lijken	vrezen
schijnen	weigeren

De meeste andere verba kunnen geen infinitief krijgen. Vergelijk:

	zien kan met een infinitief	vertellen kan niet met een infinitief
Met een infinitief	✓ Nadia ziet het hard regenen .	✗ Nadia vertelt het hard regenen.
Met een bijzin Kijk ook in deel 7.1	✓ Nadia ziet <i>dat het hard regent</i> .	✓ Nadia vertelt <i>dat het hard regent</i> .

B1 ↓

DE DUBBELE INFINITIEF

Een zin kan meerdere infinitieven hebben:

Julia **fietst**. _____

Julia **leert fietsen**. _____

Julia **kan leren fietsen**. _____

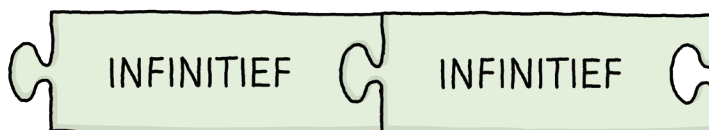
Julia **zal kunnen leren fietsen**. _____

Een perfectum en een infinitief gaan niet samen.

Dit wordt dus een dubbele infinitief.

presens: ✓ Ik **leer** de vrienden van Ellen **kennen**.

perfectum: ✓ Ik **heb** de vrienden van Ellen **leren kennen**.

✗ Ik ~~heb de vrienden van Ellen geleerd kennen~~.

- presens: ✓ Nico **moet** even **wachten**.
- perfectum: ✓ Nico **heeft** even **moeten wachten**.
- ✗ ~~Nico heeft even **gemoeten** wachten.~~

A2

1 Jaloers

Jullie werken per twee. Vertel een verhaal in het presens. Na elke zin herhaalt de ander jouw zin met 'Ik wil ook ...'

A: Ik ga naar de supermarkt.

B: Ik wil ook naar de supermarkt gaan!

A: Ik koop groenten en een pak spaghetti.

B: Ik wil ook groenten en een pak spaghetti kopen!

- Variatie: Je kunt het makkelijker maken zonder 'ook'.
- Variatie: Je kunt het moeilijker maken door het verhaal te vertellen in de verleden tijd.

A: Ik ging naar de supermarkt.

B: Ik wilde ook naar de supermarkt gaan!

B1

2 Jouw ambities voor dit jaar

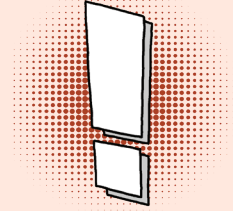
Welke dingen hoop je en probeer je dit jaar te doen? Vertel het aan je medecursist.

Ik probeer dit jaar meer te sporten.

6.11 De imperatief

De imperatief of *gebiedende wijs* gebruiken we voor:

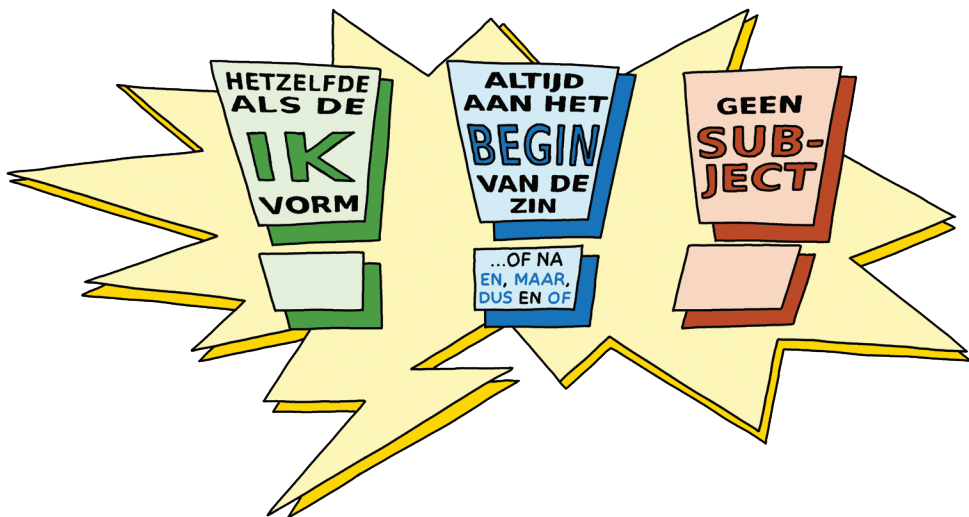
een bevel	Houd je mond!
een instructie	Druk op de groene knop.
een opdracht	Doe even een raam open.

Hoe maken we de imperatief, hoe gebruiken we hem en welke alternatieven zijn er?

A1

DE REGEL

Hetzelfde als de ik-vorm	Altijd aan het begin van de zin	Er is geen subject
... van het presens (nu). kijken: ik kijk → Kijk! Kijk naar de camera. Er is één speciale vorm: zijn: ik ben → Wees! Wees even stil.	... of na de conjuncties 'en', 'maar', 'dus', en 'of'. Kom straks even naar mijn bureau. Kom, als je klaar bent met je werk, even naar mijn bureau. Ik wil met je praten, dus kom even naar mijn bureau.	<u>Je</u> gaat even zitten. Ga even zitten.

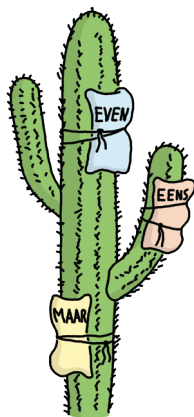
A1

HARD EN DIRECT

Nederlanders vinden de imperatief heel hard en direct. Je kunt twee dingen doen om het vriendelijker te maken:

- 1 Maak de imperatief zachter met **even**, **eens** of **maar**. Kijk ook in deel 4.6.
- 2 Maak een vraag van je imperatief.

Geef mij de boter!
Wacht!
Ga zitten!

Geef mij de boter **even**.
Wacht **even**.
Ga **even** zitten.

Kun je mij de boter geven?
Kun je **even** wachten?
Wil je **even** gaan zitten?

MAAK KOFFIE VOOR ME!
VERGEET DE SUIKER NIET!
WERK SNELLER!
GEEF ME MIJN TELEFOON
EN WEES STIL!

DE FORMELE IMPERATIEF

De formele imperatief is hetzelfde als de u-vorm van het presens (nu).

In de formele imperatief gebruiken we wel een subject. Het subject is **u**.

gaan:

u gaat → **Gaat u** even zitten.

We gebruiken de formele imperatief niet vaak. In formele situaties kun je vaak beter een vraag stellen in plaats van een imperatief gebruiken.

ALS ... DAN

Bij een conditionalis:

conditie	,	imperatief	(het, me, jou, hem, haar, ...)	dan	rest
----------	---	-------------------	--------------------------------	------------	------

Wil je meer informatie, **ga dan** naar onze website.

Als je verkouden bent, **drink dan** veel warme thee.

Als je in Utrecht bent, **stuur me dan** een berichtje.

Kijk ook in deel 6.10.

KORTE ZINNEN MET EEN INFINITIEF

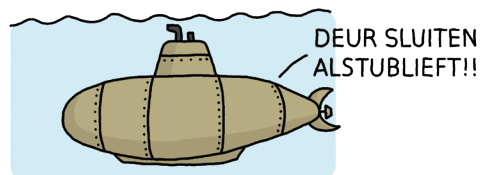
Een korte instructie, opdracht of advies kun je ook met een **infinitief** maken. Dit klinkt formeler en officiëler dan een imperatief.

Niet **roken**.

Goed **opletten**.

Deur **sluiten** alstublieft.

Niet **bellen** in het verkeer.

A1

1 Geef instructies

Je werkt per twee. Eén van jullie doet een blinddoek voor zijn ogen, zodat hij niets kan zien. De ander geeft instructies om iets te doen in de kamer of het lokaal, bijvoorbeeld naar de deur lopen en de deur opendoen of een voorwerp pakken en dat op een andere plek neerleggen.

Loop twee meter naar voren. Stop. Draai naar rechts. Pak de pen die op de tafel ligt.

A2

2 Op bezoek

Werk in tweetallen. Stel je voor: de ander gaat op bezoek naar jouw land of komt op visite bij jouw familie, maar kent de cultuur niet. Geef instructies over wat hij/zij wel en niet moet doen.

Doe je schoenen uit als je binnenkomt. Pak niet zelf iets te drinken, maar wacht totdat iemand het vraagt.

A1

3 Wijs de weg

Werk per twee. Zoek beiden op een plattegrond (bijvoorbeeld Google Maps of OpenStreetMap.org) waar je nu bent. Eén van jullie geeft instructies voor een route. De ander probeert deze route op zijn kaart te volgen. Aan het einde kijk je of jullie op dezelfde plek zijn.

Ga linksaf en loop over de brug. Volg de trambaan tot aan de stoplichten en ...

A2

4 Mijn huisdier

Stel je voor: je bent een week niet thuis en iemand zorgt voor jouw huisdier. Geef instructies voor wat hij/zij moet doen voor jouw huisdier. Je mag zelf een huisdier verzinnen.

Zoek levende insecten in de tuin. Geef ze aan mijn tarantula. Pas op voor je handen.

- Variatie: Geef instructies aan iemand die voor je planten of je huis zorgt.

A2

5 Een goed gerecht

Geef instructies voor hoe je een van je favoriete gerechten maakt. De anderen in de groep raden welk gerecht dit is. Aan het einde kiest de groep het lekkerste gerecht.

Snijd de uien in kleine stukjes. Doe ze in de pan.

Ga naar de website voor de interactieve oefeningen bij deel 6.11.

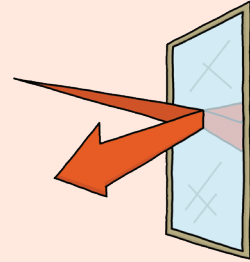
6.12 Het reflexieve verbum

Bij een reflexief verbum of *wederkerend werkwoord* blijft de actie binnen één persoon. Een reflexief verbum heeft twee delen: **het verbum** en **een vorm van 'zich'**.

Ik **scheer me**.

We **bevinden ons** in het oude centrum van de stad.

Hij **ziet zichzelf** in de spiegel.

Hoe vormen we het reflexieve verbum en wat is de positie van 'zich' in de zin?

A2

DE REGEL

Een deel van de verba is soms reflexief ...

... en soms niet:

